

4. *Сухомлинський В.О.* Вибрані твори : в 5 т. / В. О. Сухомлинський ; [редкол.: О. Г. Дзевєрін (голова) та ін.]. Київ : Рад. шк., 1976. Т. 3 : Серце віддаю дітям ; Народження громадянина ; Листи до сина. 1977. 668, [2] с.
5. *Ченіга Я.* Самовиховання учителя / *Світло*, 1913. Кн. 9. С. 12.

Зобенько Наталія,

*кандидатка педагогічних наук, доцентка,
доцентка кафедри початкової освіти Черкаського національного
університету імені Богдана Хмельницького*

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

Залучення дітей з особливими освітніми потребами до будь-якого навчального закладу передбачає здійснення психологічного супроводження, яке визначено пріоритетним напрямом розвитку психологічної служби системи освіти, необхідною умовою успішності інклюзивного навчання.

Питання сучасних форм організації освіти дітей з особливими освітніми потребами, здійснення супроводу, вивчали вітчизняні науковці (М. Бітянова; Л. Гречко, З. Гуріна, Т. Докучина, В. Засенко, А. Колупаєва, З. Ленів, М. Міщенко, Ю. Найда, А. Обухівська, Л. Прохоренко, І. Родигіна, Г. Руда, Л. Туріщева, М. Швед тощо).

Аналізуючи позиції багатьох вітчизняних вчених узагальнено сутність поняття «супровід», який розглядається фахівцями як синонім підтримки, співчуття, співпраці, створення специфічних умов для навчальної діяльності.

Базуючись на результатах наукового пошуку з'ясовано, що психолого-педагогічний супровід – це: один із видів цілісної й комплексної системи соціальної підтримки та психолого-педагогічної допомоги; інтегративна

технологія, змістом якої є створення умов для відновлення потенціалу розвитку та саморозвитку особистості; процес особливого виду стосунків між особами, які надають супровід, та тими, хто потребує допомоги [1]; пролонгований, динамічний процес, цілісна діяльність психологічної служби освітнього закладу, яка складається з таких взаємопов'язаних компонентів: систематична психологічна допомога дітям з особливими потребами у вигляді консультивання, психокорекції, психологічної підтримки; психологічна допомога батькам, які виховують таких дітей; моніторинг психолого-педагогічного та соціального статусу дитини в динаміці її психічного розвитку; організація життєдіяльності дітей із особливими потребами у соціумі з урахуванням їх психічних і фізичних можливостей [2].

Вважаємо, що психологічний супровід – комплексна система психологічних умов, підтримки, допомоги, що забезпечує успішне перебування кожної дитини в конкретному освітньому середовищі; комплексна технологія; особлива культура підтримки та допомоги дитині у вирішенні завдань розвитку, навчання, виховання й соціалізації. Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання визначений низкою нормативних документів, в яких чітко окреслені завдання супроводу, командний підхід до його здійснення.

Зокрема, при здійсненні психолого-педагогічного супроводу особлива роль належить практичному психологу освітнього закладу, його професійним знанням, умінням формувати необхідні педагогічні компетентності. Відзначимо, що психолог координує діяльність всіх учасників інклюзивного навчання, а саме здійснює психологічну підтримку учнів з особливими освітніми потребами, педагогів, батьків; визначає напрями, коригує хід виконання плану; допомагає педагогічному колективу пристосувати освітнє середовище до потреб дитини шляхом надання їй додаткових послуг, налагоджує системність спостереження за динамікою її розвитку, проводить вивчення особливостей пізнавальної

діяльності, з'ясовує індивідуальні сильні і слабкі сторони, планує способи їх врахування в освітньому процесі, у взаємодії з оточуючими; формує психологічну готовність учасників освітнього процесу (учнів, батьків, учителів, представників адміністрації) до взаємодії з дитиною з особливими освітніми потребами; тісно співпрацює з фахівцями інклюзивно-ресурсного центру, основними завданням яких є консультативна допомога всім учасникам освітнього процесу з питань специфічних особливостей розвитку дітей з різними видами порушень, надання необхідної науково-методичної літератури та комплексна оцінка розвитку дітей. Результатом такої оцінки є визначення освітніх потреб дитини, навчальної програми, необхідних додаткових заходів, адаптацій чи модифікацій, складання індивідуальної програми розвитку дитини з урахуванням її актуального та потенційного розвитку, створення адекватного корекційного та розвивального середовища.

Окреслені завдання реалізуються через такі основні напрями роботи психолога: психологічна діагностика; психологічна корекція; психологічне консультування; психологічна реабілітація; психологічна підтримка. Вагома роль у якісному втіленні в життя зазначених складових залежить від співпраці практичного психолога з учителем, класним керівником, соціальним педагогом, корекційним педагогом, логопедом, інклюзивно-ресурсним центром, батьками, громадськістю тощо.

Підсумовуючи, зазначимо, що інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами є технологічно складним процесом, який вимагає комплексної роботи команди фахівців, зокрема, і роботи практичного психолога навчального закладу, сфера діяльності якого є надзвичайно широкою. Здійснення психологічного супроводу під час організації освітнього процесу для зазначеної категорії дітей дозволяє створити оптимальні умови для успішного їх навчання, розвитку, соціалізації, підготовки до самостійного життя, професійної підготовки, можливості працевлаштування у майбутньому; дозволяє забезпечити

позитивні зміни особистості, які стануть можливими саме завдяки формуванню толерантного середовища закладу освіти.

Список використаних джерел

1. Колупаєва, А. А. (2007). *Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади: монографія*. Київ: Педагогічна думка.
2. Прохоренко, Л. І., Бабяк, О. О., Баташева, Н. І. (2020). Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами: стратегія реалізації. *Вісник НАПН України*, 2 (1), 1–6.

Глійчук Любомира,

*кандидатка педагогічних наук, доцентка,
доцентка кафедри початкової освіти Прикарпатського
національного університету імені Василя Стефаника*

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Проблема професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів завжди була у центрі уваги педагогічної науки та освітньої практики, а її актуальність є беззаперечною з огляду на сучасні виклики і швидко змінювані умови розвитку інформаційного суспільства. Учитель завжди уособлює у собі «мудрість суспільної свідомості», має «непересічний вплив на все суспільство», є «громадянином і професіоналом, наставником, поводитирем у майбутнє» [1, с. 17-18]. У цьому контексті на перший план виходить питання якості вищої освіти як категорії, яка має загальнолюдську і соціальну цінність. При цьому якість визначається не тільки певним обсягом знань і сформованими компетентностями, але й параметрами особистісного та громадянського розвитку